

Wykaz obiektów historycznych i kulturowych LGD Ziemia Bielska

Bestwina:

- późnoklasykistyczny dwór Habsburgów zbudowany w 1824 r. obok zniszczonego starego zamku (parterowy na planie kwadratu z wewnętrznym dziedzińcem i wysokim portykiem na osi, dziś siedziba Urzędu Gminy i GRN) z parkiem starodrzewia,
- kościół parafialny p. w. Wniebowzięcia NMP, jednonawowy, zbudowany w stylu późnogotyckim ok. 1577 r., przebudowany w stylu barokowym 1748-1764 oraz klasycystycznym w latach 1824-25; wyposażenie barokowe z XVIII w. (ołtarz główny z figurami Matki Boskiej, św. Św. Anny, Elżbiety, Joachima i Józefa, 4 boczne ołtarze chrzcielnica),
- tablica ku czci parafian poległych w latach 1914-20 za ojczyznę,
- murowana kaplica klasycystyczna z końca XVIII w.,
- figury przydrożne św. Jana Nepomucena (1786) i Michała Archanioła (k. XVIII w.),
- chaty drewniane z XIX w. o konstrukcji zrębowo-słupowej,
- zbiory Muzeum Regionalnego im.ks. Z. Bubaka w Bestwinie.

Pisarzowice:

- późnobarokowy dwór Pisarzowskich z II połowy XVIII w.,
- klasycystyczne zabudowania d. folwarku z I poł. XIX w. ze śladami obwałowań ziemnych i fosy,
- kościół parafialny p. w. NMP Matki Kościoła i św. Marcina zbudow.w 1973 r.po pożarze 1965 r. gotycki obraz z XVI w.,
- murowana kapliczka przydrożna z II połowy XVIII w. z postacią Chrystusa upadającego pod krzyżem.

Kozy:

- późnoklasykistyczny dwór Jordanów-Czeczów z poł. XVIII w., z neogotycką kaplicą z 1859r.,
- barokowa stodoła dworska z połowy XVII w. (murowany czworobok z dziedzińcem, kryta gontem),
- kościół parafialny p. w. Szymona i Judy, jednonawowy z transeptem zbudowanym w stylu neoromańsko-neogotyckim w latach 1901-02 projekt Karola Steinhofera z Wiednia: wyposażenie neogotyckie,
- 2 tablice pamiątkowe ofiar minionych wojen – na ścianie kościoła – przy placu Ks. K. Kochaja:
 - tablica z nazwiskami poległych parafian w l.1914-1920 r. za Ojczyznę,
 - tablica poświęcona 500-rocznicy Bitwy pod Grunwaldem.
- stare drewniane chaty wiejskie z XVIII-XIX w.,
- zajazd w centrum, I połowa XIX w.,
- neobarokowa willa podmiejska z końca XIX w.,
- Cmentarz paraf. z grobem Ks. Fr.Żaka – ks.,który udzielił Chrztu Św.– papieżowi Janowi Pawłowi II,
- Izba Historyczna Kóz im. Adolfa Zuberera powstała w 1992 roku. Ekspozycja Gminnej Biblioteki; składa się z dwu izb: sprzęty codziennego użytku stoły, szafy, krzesła, naczynia używane na dawnym dworze; mały zbiór etnograficzny(sprzęty i narzędzia

dawnych mieszkańców wsi oraz stroje wiejskie); kolekcja ceramiki i zbór pamiątek po żołnierzach, więźniach łagrów. Portal z kościoła, rzeźba Św. Florana, kapliczka z XVII w.

Wilkowice:

- kościół parafialny p. w. Michała Archanioła, jednonawowy, zbudowany w stylu neogotyckim w 1900 r.; wyposażenie neogotyckie, barokowy ołtarz z ok. 1700 r. z obrazem Chrystus Ukrzyżowany,
- figury przydrożne przy kościele z I połowy XIX w. i przy szosie głównej (Chrystus nazareński z 1819 r.),
- pomniki – Boh. Odrodzenia Ojczyzny z 1921 r. i Boh. Wojny Poległym za Wolność Ojczyzny z 1952,
- głaz z krzyżem i tablicą, ku czci poległych i pomordowanych z lat 1918-1956, przełęcz "Przegibek",
- grób Mieczysława Janicy (pochówek rodzinny), oficera łącznikowego Armii Krajowej, cmentarz parafialny,
- grób zbiorowy 5 partyzantów Oddziału Górskiego GL im. "Kwaśnego", poległych 7 sierpnia 1944 roku.

Bystra:

- przydrożna figura kamienna z końca XVIII w.,
- szereg drewnianych chat góralskich z XIX w. oraz domów kuracyjnych z przełomu XIX/XX w.,
- słynna "Fałatówka", muzeum Juliana Fałata w Bystrej Śląskiej.

Jaworze

- kościół parafialny p. w. Opatrzności Bożej, jednonawowy z transeptem, w stylu klasycystycznym mistrza murarskiego Englischa; wyposażenie późnobarokowe i współczesne; tablica erekcyjna z 1802 r. z herbami fundatorów (w kruchcie); tablice z nazwiskami poległych w 1914-18,
- na cmentarzu obok klasycystyczne mauzoleum Laschowskich i rodu Saint-Genois (obelisk i płyty nagrobne) oraz grób wybitnego geologa polskiego, profesora UJ, Władysława Szajnochy (1857-1928),
- kościół ewangelicko-augsburski ufundowany przez Jerzego Laschowskiego z lat 1782-1788 (wieża z lat 1851-52), przebud. w 1909-1912 w stylu neoklasycystycznym przez Ludwika Kametza z Cieszyna; wyposażenie późnobarokowe z końca XVIII w. oraz neoklasycystyczne z początku XX w.,
- plebania z końca XVIII w.
- stara szkoła przy zespole pałacowym w stylu klasycystycznym nakryta mansardowym dachem,
- zabudowania gospodarcze dolnego i górnego folwarku z XVIII-XIX w.,
- chałupy drewniane z XIX w. o konstrukcji zrębowej i murowano-drewniane domy kuracyjne z II poł. XIX w.,
- w centrum wsi pomnik 57 ofiar okupacji hitlerowskiej oraz pomnik gen. Karola Świerczewskiego,
- ekspozycja zbiorów marynistycznych Ernesta Pasternego w szkole podstawowej w Jaworzu Średnim,
- Izba Pamięci Ekologicznej, Ewa Krzysztof Czader, ul. Cisowa 90,
- Czworaki z przełomu XVIII i XIX wieku Jaworze, ul. Pałacowa,
- Altana z XVIII wieku na szczycie wzgórza „Goruszka” tzw „Glorieta” ul. Szkolna,
- Galeria pod Groniem, ul. Zajęcza 51,

Jasienica:

- kościół parafialny p.w.św. Jerzego, jednonawowy z transeptem z 1787 r wyposażenie późnobarokowe z XVIII/XIX,
- parterowa plebanie obok kościoła z 1786 r.,
- pomnik na cmentarzu ku czci Bohaterów 1939 r. oraz grób nauczyciela i działacza kpt. F.Barteczka (1891-1983),
- d. zarządówka folwarku Sułkowskich z II połowy XVIII w.,
- drewniane chałupy z XIX w. o konstrukcji zrębowej i słupowej,
- 2 wille z k.XIX w. z pruskim murem w otoczeniu starodrzewia (d. dworek myśliwski ks. Sułkowskich),
- jedyna w kraju Galeria Polnych Strachów malarza Floriana Kohuta (Rudzica – gmina Jasienica),
- secesyjny budynek szkoły podstawowej z ok. 1910 r.,
- pomnik ku czci 8 działaczy PPR zamordowanych przez hitlerowców,
- Galeria „Tunel” ul.Strumieńska 894.

Miedzyrzecze:

- kościół ewangelicko-augsburski w stylu neogotyckim w l. 1864-66, wyposażenie neobarokowe (białe organy),
- duży zespół obszernych, murowanych chałup siedlaków z przełomu XVIII/XIX w.,
- spichlerz dworski z ok. 1850 r. pokryty mansardowym dachem.

Mazańcowice:

- kościół parafialny p.w. Marii Magdaleny, w stylu neogotyckim w 1901 r. witraże i malowidła z lat 20-tych XX w.,
- tablica z nazwiskami parafian poległych w czasie I wojny światowej,
- plebania neobarokowa z k.XIX w. i barokowo-ludowa figura przydrożna Chrystusa pod krzyżem z 1780 r.,
- d. młyn z XVIII w. (murowany, piętrowy),
- ewangelicko-augsburski kościół Zbawiciela w stylu neoklasycystycznym z 1930 r.

Sołectwo Zabrzeg:

- kościół parafialny pod wezwaniem Św. Józefa, murowany, z XVIII w.,
- budynek mieszkalny, murowany, tynkowany z XVIII w., ul. Iłownicka 4,
- budynki mieszkalne, murowane. z I poł. XIX w., ul. Ks. Janoszka 7(dawniej Gospoda u Wawrzyczka) i ul. Sikorskiego 68,
- plebania parafii kościoła pod wezwaniem Św. Józefa, murowana, powstała w 3 ćw. XIX w.,
- kapliczka przy ul. Waryńskiego,
- budynek usługowo-mieszkalny z XIX w., dawniej Gospoda u Gichnera, bar „Pod Zaporą”,
- stacja trafo , murowana, powstała ok.1920r., ul. Londzina,
- 2 kamienie (drogowy z ok. Cesarstwa Austriackiego-wskazuje odległość od Wiednia); drugi (na cmentarzu w Zabrzegu),
- pomnik ks. Prałata Józefa Londzina,
- tablica ofiar egzekucji hitlerowskiej z1942 r., ul. Do Zapory.

Sołectwo Ligota:

- dwór murowany, tynkowany z przełomu XVIII/XIX, przebudowany w XIX/XX w. ul. Bielska,
- kościół parafialny p.w. Opatrzności Bożej, murowany z 1801-1806, ul. Bielska 21,
- dawny dwór z 1820-1850, ul. Woleńska,
- budynek probostwa kościoła parafialnego p.w. Opatrzności Bożej z 1880-1910,
- szkoła murowana z 1911 r., ul. Bielska 19 część istniejącej,
- dawna szkoła murowana z 1917 r., ul. Przedszkolna 10, dziś przedszkole,

Sołectwo Bronów:

- kaplica p.w. Św. Serca Jezusowego, murowana, tynkowana z 1831r., ul. Bronowska 68,
- kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, neobarokowy z 1874-1877r.,
- cmentarz rzymsko-katolicki z 1877 r.,
- kapliczka "Panienka" na lipie obok Wałówki,
- kapliczka św. Izydora z 1981 r.,
- krzyże przydrożne.

Porąbka:

- dwór obronny z XVII w Czańcu,
- figura M. Boskiej Bolesnej na Bukowcu kam. w miejscu pochówku 16 osób, zmarłych w 1831 r. na cholere,
- dzwonnica w Porąbce - Wielkiej Puszczy Wieża dzwonnicy zbud .w pocz. XIX w.(słynny dzwon "Urban"),
- ruiny zamku na Wołku,
- izba Regionalna w Porąbce, od 11.09.1998 r liczne eksponaty z terenu gminy Porąbka i okolic. Główna część zbiorów to narzędzia rolnicze i przedmioty codziennego użytku (cepy do młócenia zboża, dzieże, cioski, łopaty chlebowe, niecki) codziennej pracy w kuchni (maśniczki, młynki kamienne do mielenia żarna, putnie, przetaki itp.)oraz oryginalne stroje noszone tu przez pierwszą połowę XX wieku: jakle, spódnice, zapaski, chustki, a także zimowe chusty - odziewaczki, wełnionki i kazimierki, misternie zdobione. Izba Tkacka zawiera: krosna tkackie, sierlicę i międlicę do obróbki lnu-kiedyś masowo tu uprawianego, gdyż okolica słynęła z produkcji drelichów; są maszyny do szycia, kołowrotki i prząsnice służące do obróbki wełny owczej. Wystawa rękodzieła twórców ludowych gdzie podziwiać można: bibułkarstwo, wycinanki, eksponaty z gliny, rzeźbę, malarstwo.